

УДК 316.32

Х. Івашків, студентка

Г. Питель, студентка

В. Солевич, студент

Науковий керівник: І.О Мартиняк, к.е.н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

БІЗНЕС-ЕТИКА У ГЛОБАЛІЗОВАНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Khrystyna Ivashkiv

Halyna Pytel

Vasyl Solevych

Iryna Martyniak, Ph.D, scientific supervisor

BUSINESS ETHICS IN THE GLOBALIZED ECONOMY

Глобалізація як складний та багатогранний процес трансформації економічної системи світового господарства наразі стосується всіх без винятку сфер діяльності, починаючи від формування глобальної культури до окремих питань ведення бізнесу. Більшість дослідників позитивно оцінюють її вплив, хоча є й скептики, які вважають глобалізацію загрозовою для розвитку суспільних процесів.

Водночас, дослідники підкреслюють, що одним із завдань суспільства сьогодні є встановлення взаємозв'язку між етичними принципами та стандартами глобалізації. І це стосується не лише країн, де бізнес-етика зараз лише формується, але й тих, які вже мають усталені традиції, адже дотримання етичних норм поведінки дозволяє зміцнити міжнародну довіру до бізнесу та влади. Глобалізація сприяє тому, що етикет сприяє формуванню «планетарної єдності», забезпечуючи стимулювання співробітництва, формування партнерства та розвиток міжнародних відносин.

Серед авторів, що звернулися у своїх працях до дослідження проблем етикету, слід, перш за все, назвати українських таких дослідників як М. Лукашевича, В. Малахова, І. Осечинську.

Завданням цього тезису є дослідження сучасних особливостей дотримання ділового етикету у світовому бізнес-просторі.

В загальному розумінні, ділова етика – це дотримання моральних норм в ході організації та бізнес-діяльності.

Загальними засадами ділової етики є :

- відповідальність бізнесу – бізнес повинен забезпечувати досягнення спільної вигоди (як для акціонерів так і для ключових партнерів);
- економічний і соціальний вплив бізнесу – бізнес є стимулом для науково-технічного прогресу, він має активний вплив на розвиток світового господарства;
- бізнес-етика – передбачає дотримання законодавчих норм і правових стандартів, забезпечує формування довіри між контрагентами;
- підтримка багатосторонніх торговельних відносин;
- сприяння сталому розвитку та охороні навколишнього середовища;
- відмова від протиправних дій.

Якщо раніше можна було чітко виділити правила етикету, характерні для певної країни, то зараз глобалізаційні процеси сприяють виробленню окремих стандартизованих правил для глобального простору. Значний вплив на діловий етикет має також цифровізація економіки, розширення віртуального спілкування, особливо під впливом обмежень у зв'язку з пандемією COVID-2019/

Особливості ділової культури, пов'язані із цифровізацією бізнес-процесів:

1. Поширення практики проведення ділових зустрічей онлайн. Щоб ефективно провести онлайн ділову зустріч, до неї необхідно серйозно підготуватися та все ретельно продумати. Про таку зустріч прийнято домовлятися заздалегідь, порядок зустрічі та персональний склад учасників повинні бути чітко продумані.

2. Великий відсоток ділових комунікацій припадає на листування. Основні правила ділового спілкування в таких умовах:

- Поважайте час адресата. Ваш лист має бути чіткий і зрозумілий.
- Вкладайте в один лист лише одну справу. Не слід змішувати одні питання з іншими. Це може заплутати адресата, і він неправильно зрозуміє викладену в листі інформацію.

- Позначайте терміни. Якщо задача не може чекати, краще вказати терміни її виконання. Це допоможе адресату зрозуміти пріоритетність завдань і спланувати роботу.

- Не пишіть стосовно організаційних питань, якщо їх можна обговорити телефоном чи особисто за 5 хвилин.

- Лист повинен мати структуру. Виділяйте принципові моменти, важливі посилання розміщуйте в окремому рядку з коментарем.

- Не пишіть в неробочий час. Поважайте спокій і особисте життя своїх працівників, колег і партнерів.

3. В період цифрової трансформації бізнесу необхідними етичними принципами є:

- Збір, обробка та використання даних повинні проводитися не лише із дотриманням законодавства, але й етичних норм, таких як уникнення маніпулювання, неповаги.

- Використання принципу «Інформованої згоди» - особливо, коли це пов'язано із процесами збору персональних даних споживачів, покупців, клієнтів.

- Формування довіри до цифрових послуг та даних, які вони використовують.

Література:

1. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. 2007. 143 с.

2. Овсянкін Л. Моральні критерії підприємницької діяльності. *Людина і політика*. 2002. №3. С. 138–143.

3. Сидоренко С. В. Методологічні засади аналізу етики бізнесу. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. №39. С. 91–106.

4. Парадигма інноваційного розвитку в умовах ринкової трансформації : монографія / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, В. А. Чередниченко [та ін.] ; за заг. ред. Е. М. Забарної ; Одес. нац. політехн. унт. Херсон : Олді-плюс, 2019. 92 с. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/8458>

5. Томас Х. Спіді Райс Про важливість викладання етики URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/6_S.Rice_The-Importance-of-Teaching-Ethics-Revised_2017_UKR.pdf

6. Етикетні правила ділового листування URL: https://stud.com.ua/29450/etika_ta_estetika/etiketni_pravila_dilovogo_listuvannya

7. Ділові онлайн зустрічі URL: https://pidru4niki.com/19040314/menedzhment/dilovi_zustrichi

8. Правила ділового листування URL: <https://online.novaposhta.education/blog/dilovij-etiket-printsipi-spilkuвання-z-partnerami>